

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula IIX. Duo accidentia solo numero differentia non possunt esse in eodem subjecto

urn:nbn:de:bsz:31-102400

Dei & hominum univocè & secundùm unum conceptum. In homine & perfectionem dicitur & imperfectionem; in Deo tantùm reperitur secundùm id, quod perfectionis est, remotâ quâlibet imperfectione. Eadem ratio est aliorum, quæ eùm in creaturis sint accidentia, in Deo in substantiam transeunt, h. e. substantiæ esse dicuntur: non enim de Deo & creaturis univocè prædicantur. At Regula nostra de eo loquitur, quod pluribus inest univocè.

REGULA IIX.

Duo accidentia solò numerò differentia non possunt esse in eodem subjecto.

I. Thomas P. I. q. LXXXV. a. IV. asserit, ne diversarum quidem specierum sub eodem genere (quod procul dubio de proximo intelligit) accidentia posse esse in eodem subjecto simul. Ita enim ibi: *Impossibile est, inquit, idem subjectum, perfici pluribus formis unius generis & diversarum specierum, sicut impossibile est, quod idem corpus, secundùm idem, coloretur diversis coloribus, vel figuretur diversis figuris.*

II. Verùm isti sententiæ obstat, quod plures scientiæ specie differentes sub eodem genere proximo in eodem intellectu simul existunt: sicut & plures virtutes morales ejusdem generis. diversarum verò specierum, in eodẽ appetitu simul consistere certum est.

III.

III. Nec satisfaciunt Thomistæ, quando dicunt, Thomam loqui de formis existentibus in actu completo (quomodo quidem ipse etiam se explicat *Qu. IIX. de verit. a. XIV.*) duas autem scientias, vel duas virtutes morales, existere in eadem potentia actu incompleto, quia sunt simul in actu primo, non in actu secundo. non enim possunt duarum scientiarum vel virtutum actus simul exerceri.

IV. Non inquam, satisfaciunt, quia non potest reddi sufficiens ratio sententiæ Thomæ. Nam quod ille eam probat exemplis colorum & figurarum, nihil agit. Illa accidentia enim non possunt esse simul in eodem subiecto non propterea, quod specie differunt sub eodem genere; sed quia includunt aliquam oppositionem in ordine ad subiectum: semper enim duo colores opponuntur, aut tanquam extremè contrarii, aut sicut extremus & medius, aut sicut duo intermedii; figuræ etiam includunt repugnantiam in situ aut rectitudine & obliquitate, aut in aliâ re simili. Non est autè necesse, omnia accidentia specie differentia habere huiusmodi oppositionem respectu subiecti.

V. Dico *respectu subiecti*: quia omnia accidentia diversarum specierum habent oppositionem inter se, quatenus unum de altero in abstracto saltem prædicari nequit; sicut Geometria & Arithmetica in uno quidem sunt homine, & unus idemq; homo dici potest Arithmeticus & Geometra, & sic
respe-

respectu subjecti non habent oppositionem; si tamen eas scientias à subjecto præscindam, & inter se considerem, habent quandam oppositionem seu repugnantiam, nec de se invicem prædicari possunt: non enim Geometria est Arithmetica.

VI. II. Quod dicunt, duo accidentia posse quidem in actu primo esse simul in eodem subjecto, non autem cum actu secundo, quia scilicet ipsi actus secundi non possunt esse simul in illo subjecto, simili modo eluditur. Nam quod duo actus secundi non possunt simul esse in eodem subjecto, non est ex parte ipsorum, quod specie differant, sub eodem genere, (non enim est major repugnantia in actibus, quod non possint esse in eodem, quam in ipsis habitibus, aut aliis accidentibus ejusdem generis) nec est ex parte potentie receptivæ; sed causa videtur referenda in virtutem activam, quæ non potest simul illos actus efficere: sicut intellectus, dum est occupatus in eliciendo actu, ad quæ ab uno habitu inclinatur, non potest exercere actum, ad quem ab alio inclinatur.

VII. III. Per hoc, quod accidens est in subjecto absque actu secundo, non rectè dicitur esse in eo incompletè, cum actus secundus nihil faciat ad existentiam accidentis in subjecto & complementum ejus. Vide Soarium *Disp. Metaph. V. sect. IX.*

IX. Sed hæc de accidentibus diversarum specierum. De illis, ejusdem speciei quæ sunt, soloq; dif-

differen-
teles
negare
simul
cie diff
sint, a

IX.
esse si-
cundu
eodem
solo n
Nam
tri &
psi, P
bæ ta
non p
vider
res fi
ne ad
illas

X
disti
illa f
in eo
res e
sed p
non
liqu
Soar
tia f

differunt numero, major est difficultas. Aristoteles *V. Metaph. cap. X. t. 15.* in universum videtur negare, accidentia hujusmodi in eodem subiecto simul esse posse. Afferit enim ibi, *omnia illa specie differre, quæ cum in eadem ipsorum substantia sint, differentiam habent.*

IX. I. Certum est, nec duas albedines posse esse simul in eadem charta, aut alio subiecto secundum eandem partem, neque duos calores in eodem igne. Concessum est II, aliqua accidentia solo numero differentia in eodem esse subiecto. Nam species visibiles duorum hominum, v.g. Petri & Pauli, tantum numero differunt, sicut & ipsi, Petrus & Paulus, solo differunt numero; ambæ tamen simul sunt in eodem oculo: Alias enim non posset idem homo eodẽ oculo utrumque simul videre. Ita quidã docent, in uno parte habent plures filios, esse plures relationes, ita ut alia relatione ad aliũ referatur filiũ. Quis autẽ neget, omnes illas relationes solo differre numero?

X. Verum generalem aliquam & sufficientem distinctionem hic assignate, & explicare, quoniam illa sint accidentia, quæ solo numero differentia in eodem possint esse subiecto, & quæ non possint, res est perquam difficilis, & varii varia finxerunt, sed parum satisficientia, quibus immorari jam non placet. Videantur apud Soarium *l.c.* Nos reliquis omnibus præferendam judicamus ipsius Soarii sententiam. Facit ille duplicia accidentia solo differentia numero: Quædam præter
disting

distinctionem entitatum in reliquis omnibus habent quandam similitudinem & convenientiam, in munere videlicet vel officio, ad quod destinantur, & in quâcunque habitudine, quam dicunt: ut sunt *duo calores, dua albedines*, & similia. Alia verò sunt, quæ licet in specifica ratione convenient, & sub eâ tantùm numero differant, tantam tamen similitudinem inter se non habent, sed differunt vel in munere, vel in habitudine: ut duæ species Petri differunt numero priori modo; duæ autem species, visibiles scilicet, quarum una Petri est, altera Pauli, differunt numero hoc posteriori modo: non enim tam similes inter se sunt, sicut priores duæ, cum diversas habeant habitudines ad objecta, & ad diversa ordinentur munera.

XI. Accidentia prioris generis non possunt multiplicari in eodem subjecto; quæ verò sunt posterioris generis, possunt: idque probari potest inductione & exemplis allatis. Nec deest ratio diversitatis inter utraque accidentia. Si enim accidentia omninò similia multiplicarentur in eodem subjecto, daretur aliquid superfluum & otiosum in naturâ. Si verò sunt aliquo modo diversa, diversasque habitudines participant, (ut contingit in duabus speciebus visibilibus, quarum una Petrum, altera Paulum representat; in diversis item relationibus, quibus idem pater refertur ad diversos filios) eorum multiplicatio non est omni-

mininò
quod
relatio
Plures
nit Sua
Aristo
ut illu
sate om
in indu

XII
duo ac
dum si
cessiv
eodem
habui
quisiv
fendic
dicim
duo a
(quod
dem si
ponat
quod
lor pro
ro div
ri pote
& cor
hac se
Sed no

minò superflua & supervaganea. Quanquam, quod relationes attinet, multi affirmant, unicâ relatione unum patrem ad plures referri filios. Plures alias rationes pro suâ distinctione proponit Suarez, qui etiam juxta eam explicat locum Aristotelis *V. Met. t. 15* dicens: *non esse necesse, ut illud indicium diversitatis specifica sit universale omnino de omnibus accidentibus, sed de his, quae in individuo sunt perfecte similia.*

XII. Atque hactenus etiam disquisivimus, *an duo accidentia solo numero differenti possint in eodem subjecto simul esse? Quæritur ulterius, an successivè possint?* Dicuntur autem successivè esse in eodem subjecto, quando subjectum idem prius habuit unum accidens, & deinde illud amisit, acquisivit verò postea aliud ejusdem speciei. Defendimus affirmativam, quæ communis est, & dicimus, non solum posse, sed & actu esse, duo accidentia ejusdem speciei specialissimæ (quod est dicere *solo numero differentia*) in eodem subjecto successivè: sicut si aqua calida ponatur in loco frigido, calor ejus corrumpitur; quod si postea denuò igni admoveatur, denuò calor producitur. Esse verò hos duos calores numero diversos, est communis sententia, & confirmari potest autoritate ipsius Aristotelis *II. de gener. & corrupt. t. ult.* quamvis firmam aliquam pro hac sententia rationem afferre, non ita facile sit. Sed non placent diutiùs hisce inorari, quæ ferè ex

So-

Soario descripsimus, quia ille præ reliquis dextrè rem explicavit, neque melius quid jam occurrit.

REGULA IX.

Unum numerò accidens non potest esse in duobus subjectis.

I. Accidens esse vel non esse in duobus subjectis, bifariàm potest intelligi: I. ita, ut illa subjecta sint divisa: ut duo homines, duæ chartæ. Vel II. ut non sint divisa; & hoc iterum dupliciter. Vel enim subalternata sunt illa subjecta, h. e. accidens inest unì mediante altero vel non subalternata sunt, sed accidens inest utrique æquè primò, vel non æquè primò. Sciendum & hoc. Regulam posse intelligi, quod subjectis vel simul inest, vel successivè, & si successivè, quod subjectum utrumque sit mediatum, vel immediatum.

II. Quibus præmissis dico I. *Unum numerò accidens successivè potest esse in duobus subjectis mediatis; in immediatis non potest.* Prima pars conclusionis patet de sententia illorum, qui asserunt, eadè numero accidentia manere in genito, quæ fuerunt in corrupto: sic enim, cum ex gr. ex aqua aër generatur, illè ipse calor, qui antea fuit in aqua, modò est in aère. Sic & duæ spongiæ possunt esse successivè subjecta ejusdem numero humiditatis, si nimirùm aquam ex spongia exprimamus, & illà ipsà spongiam aliam imbuamus. Quod autem illa spongiæ rectè dicuntur subjecta hu-

Quod
humid
citur h
tivè &
illa in
tari no
ditas i
illis, n
suppet

III.
dem n
obus s
liqua
quæ er
mâ, cu
media
dem e
ex qu
nomi
quàm
in utr
imme
accide
lionis
nume
nicâ
dens
qualis
est in